

TENDINȚE STRATEGICE ALE ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE DE SECURITATE PENTRU REALIZAREA/CONSOLIDAREA SECURITĂȚII REGIONALE ȘI GLOBALE

Alexandru EPARU

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București
DOI: 10.55535/GMR.2022.4.14*

Articolul de față este o analiză de ansamblu asupra contextului strategic internațional în următorii 20 de ani, desemnat să ghideze activitatea organizațiilor internaționale de securitate în realizarea/consolidarea securității regionale și globale. Analiza se bazează pe lucrările organizațiilor internaționale, ca judecăți solide asupra diferitelor strategii alternative care se concentrează pe provocările celor mai probabile teme viitoare.

Potrivit evaluării, intervalul până în 2040 va fi o perioadă de tranziție, caracterizată de instabilitate atât în relațiile dintre state, cât și în relațiile dintre grupurile din interiorul statelor. Este posibil ca lumea să se confrunte, în continuare, cu realitatea unui climat în schimbare, a creșterii rapide a populației, a deficitului de resurse, a renașterii unor ideologii și, mai ales, a schimbărilor în puterea globală de la Vest la Est.

Globalizarea, inegalitatea globală, schimbările climatice și inovația tehnologică vor afecta viețile tuturor de pe planetă. Va exista o tensiune constantă între o mai mare interdependență între state, grupuri și indivizi și intensificarea concurenței între acestea. Dependența de sisteme globale complexe, cum ar fi lanțurile globale de aprovizionare pentru resurse, este probabil să crească riscul de apariție a problemelor sistemice.

Cuvinte-cheie: tendințe strategice, schimbări climatice, globalizare, putere globală, inegalitate.

INTRODUCERE

Tendințele strategice stabilesc modul în care sunt percepute schimbările probabile care pot avea loc în următorii 20 de ani, mai ales luând în considerare tendințele din domeniile: social, resurse și mediu, economic, geopolitic, științific-tehnologic și militar. Trebuie să precizez de la început că această analiză nu dezvoltă problemele mai noi ale pandemiei și războiului ruso-ucrainean, deoarece aceste provocări sunt subiectul unor analize substanțiale, având alocate articole cu destinație specifică.

Lipsa de reacție sau reacția lentă la schimbare conduce întotdeauna la costuri suplimentare sau chiar la pierderi irecuperabile. În contextul securității, unde astfel de costuri se identifică prin interese, valori și securitate inter(națională), sunt necesare eforturi pentru a fi pregătiți în ceea ce privește schimbarea. Aceasta presupune un efort de concentrare asupra provocărilor cu care ne vom confrunta în viitor, pentru ca aceste tendințe să poată fi utilizate în elaborarea strategiilor pe termen mediu și lung, necesare organizațiilor internaționale de securitate în sprijinul procesului de planificare a realizării/consolidării securității regionale și globale.

Abordarea tendințelor strategice la nivelul organizațiilor internaționale de securitate a necesitat cercetarea documentară și analiza de conținut a unor concepte privind securitatea și cooperarea internațională, studii privind dezvoltarea structurală și politicile organizațiilor de securitate, analize comparative ale abordărilor în domeniul realizării securității, implementate de diferite țări membre ale organizațiilor, în vederea identificării aspectelor semnificative care stau la baza optimizării activității de cooperare. Corelarea structurală a fost o altă metodă abordată în vederea exprimării informațiilor analizate.

Spre exemplu, sub mandat ONU, organizațiile internaționale de securitate sunt solicitate să acționeze pentru garantarea păcii, rezolvarea diferendelor și asigurarea securității internaționale. Deși mandatul ONU are o aplicabilitate universală și orice conflict care amenință pacea și securitatea internațională poate fi introdus pe ordinea sa de zi, modalitatea în care au fost abordate crizele a depins adesea de interesele marilor puteri, respectiv ale celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate¹ (Almășan, 2012, pp. 138-149).

¹ Membrii permanenți – China, Federația Rusă, Franța, Marea Britanie, SUA – au drept de veto în cadrul Consiliului de Securitate.

În următorii 20 de ani, toate aspectele vieții umane se vor schimba într-un ritm fără precedent, aducând noi caracteristici, provocări și oportunități pentru societăți. În perioada de timp menționată, lumea se va confrunta tot mai acut cu schimbări climatice, creșterea rapidă a populației, diminuarea resurselor, renașterea unor ideologii și schimbarea raportului de putere dintre Vest și Est. În opinia noastră, cel puțin trei domenii ale schimbării vor influența viața tuturor de pe planetă, și anume: *schimbările climatice, distribuția puterii și globalizarea*.

Schimbarea climatică progresivă va modela *mediul fizic* în care va trăi populația, influențând accesul în zonele locuibile, la mâncare și apă. Probabil, volumul *economiei globale* va crește mai rapid decât în oricare altă etapă a istoriei omenirii, iar în termeni socio-economici, va deveni mai integrată, va crea interdependențe globale. Statele și grupurile nu vor putea face față provocărilor prin izolare, ci doar printr-o abordare colectivă a acestora. Centrul de greutate al acestei perioade va fi identificarea și aplicarea unui sistem funcțional de guvernare globală, capabil să răspundă provocărilor, proces care va crea o tensiune constantă pentru obținerea unei mai mari interdependențe între state, grupuri sau indivizi, în condițiile creșterii competitivității dintre aceștia. Dependența de sistemele globale complexe ar putea afecta statele în situația colapsului acestora.

Distribuția puterii globale se va schimba, mutându-se din spațiul euroatlantic către Asia, pe măsura consolidării lumii multipolare. Această schimbare majoră, cuplată cu celelalte provocări globale, ca schimbarea climatică, diminuarea resurselor și creșterea populației, este posibil să producă instabilitate în relațiile internaționale și o competiție acerbă între marile puteri. Ascensiunea unor state, precum China, nu ar trebui considerată o certitudine dată de natura și magnitudinea problemelor cu care acestea se confruntă sau să-i fie supraestimată influența. Vor fi, probabil, câteva state și organizații în competiție pentru influența regională și globală, dar care vor fi nevoite să coopereze.

Fenomenul de globalizare probabil că va continua, sprijinit de rapida dezvoltare a telecomunicațiilor globale, coroborat cu mediul informațional universal în care cea mai mare a populației va fi permanent online. Din perspectivă politică, globalizarea va ridica nivelul interdependenței dintre state și indivizi în cadrul economiei, devenind un motor al dezvoltării, însă va fi și o sursă de risc, ca urmare a expunerii piețelor locale la fluctuațiile destabilizatoare ale economiei mondiale. Datorită faptului că globalizarea va genera câștigători și învinși, în special pe piața forței de muncă, viața va deveni mai competitivă, dinamică și fluidă, conducând la posibilitatea ca prin decizii politice să se limiteze acest fenomen, pentru a proteja

populația refractară de efecte negative. În timp ce mulți oameni își vor îmbunătăți probabil situația materială, o parte importantă va continua să se confrunte cu dificultăți și incertitudini generate de neuniformitățile și fluctuațiile din cadrul pieței globale.

Analiza realizată a presupus identificarea tendințelor majore în fiecare din domeniile stabilite și înțelegerea modalităților în care aceste tendințe vor evolua și interacționa în următorii 20 de ani. Evaluarea perioadei va fi dominată de acele probleme universale – *fenomenul de globalizare, schimbările climatice, inegalitățile globale și inovația* –, deși, în ultimii ani, pandemia de Covid-19 a devenit o problemă ce continuă să aibă serioase consecințe economice și sociale la nivel mondial, iar războiul ruso-ucrainean pare să crească în intensitate și, drept urmare, să afecteze tot mai mult sistemele globale de securitate.

Pentru asigurarea unui cadru coerent și pentru a obține o înțelegere sistemică a posibilelor răspunsuri umane la acești vectori ai schimbării, tendințele strategice pot fi sintetizate pe trei mari teme globale: *mediul uman, dinamica puterii globale, evoluția provocărilor la adresa securității și apărării*. Această abordare va permite înțelegerea interacțiunilor dintre tendințe și factori, distincția dintre schimbările semnificative pe termen lung și turbulențele pe termen scurt, precum și identificarea provocărilor majore și a oportunităților viitorului context strategic internațional.

Desigur, nu există certitudini despre viitor, tendințele strategice probabile variind în funcție de profunzimea analizei din care rezultă produsele alternative.

Tendințele strategice ale organizațiilor internaționale pentru realizarea/consolidarea securității regionale și globale vor trebui să aibă o abordare cuprinzătoare și să exploateze o gamă variată de surse și expertiză națională și internațională, atât din perspectivă occidentală, cât și ne-occidentală, din mediul de afaceri, guvernamental, mediul academic, mass-media, organizații neguvernamentale.

PROBLEMELE UNIVERSALE ÎN ANALIZA ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE DE SECURITATE

ONU nu poate garanta securitatea colectivă, soluționarea pașnică a conflictelor și nici eliminarea tuturor formelor de violență din lume, însă poate contribui la atingerea acestor scopuri prin intermediul actorilor statali și al celorlalte *organizații internaționale de securitate*, inaugurând o lume în care renunțarea la orice act de violență să pară varianta corectă și potrivită de a acționa. La nivelul ONU,

s-au desfășurat sau sunt în curs de desfășurare mai multe acțiuni, cu obiective clare, țintite, de implementare a *Agendei 2040*. Pentru acest stadiu al abordării, vom evidenția cele patru probleme universale.

Fenomenul de globalizare

În următorii 20 de ani, volumul tranzacțiilor se va extinde, indiferent de distanța fizică dintre cei angajați, transformând și îmbunătățind nivelul de trai al populației. Unul dintre elementele cheie ale globalizării va fi continua internaționalizare a pieței de bunuri, servicii și muncă, care va integra clienții și distribuitorii indiferent de locația geografică. Acesta va fi unul dintre motoarele care vor accelera dezvoltarea economică, dar va fi și o sursă de risc din punct de vedere al consolidării securității regionale și globale, pe măsură ce piețele locale vor deveni mai expuse fluctuațiilor destabilizatoare ale economiei globale. Aceste evoluții vor fi facilitate de rapida dezvoltare a telecomunicațiilor globale, ce vor crea un mediu informațional permisiv în care cea mai mare parte a populației va fi continuu online.

Economia globală va continua să fie condusă pe principiile de piață în care unii vor înregistra câștiguri, iar alții pierderi, în special în domeniul muncii, care va deveni subiect al unor reglementări legale privind cererea și oferta. Viața va fi mai competitivă, mai dinamică și mai fluidă. Din perspectivă socială, cei care vor pierde vor forma asociații politice, culturale, economice și vor duce o viață virtuală, prin care se vor conecta cu membrii aflați la distanță, însă care împărtășesc interese comune și care doresc să obțină un avantaj din asociere. Din perspectivă politică, globalizarea va crește nivelul interdependenței dintre state, care vor fi din ce în ce mai integrate de economia globală.

Manifestarea fizică a globalizării se va materializa mai mult în nucleul globalizat, care cuprinde cele mai interdependente economic și mai de succes regiuni din lume. Instabilitatea din cadrul nucleului globalizat va afecta probabil negativ interesele naționale ale marilor puteri. Resursele, comerțul, capitalul și proprietatea intelectuală vor circula prin acest nucleu, prin rețelele complexe ale infrastructurii fizice și virtuale, care vor fi probabil vulnerabile la dezorganizare sau atac cibernetic produse de actori multipli.

Pentru toate provocările din acest domeniu și raportate la realizarea/consolidarea securității vor fi necesare, din partea organizațiilor internaționale de securitate, aplicarea de concepte, strategii, planuri, decizii sau instrucțiuni care să „repare” deteriorarea scenei internaționale în vederea obținerii efectelor dorite, respectiv garanții de securitate și angajamente subsumate interesului comun de menținere a păcii și apărare a libertăților.

Schimbările climatice

Este din ce în ce mai evident că asistăm la o schimbare climatică și că, în actualul secol, atmosfera va continua să se încălzească la o scară fără precedent. Studiile științifice arată că o mare parte a încălzirii globale este una dintre cauzele activităților umane, în primul rând prin concentrația de CO₂ și alte gaze. Schimbarea va fi accelerată de diminuarea procesului de procesare naturală a carbonului și de reducerea calotei glaciare. Studiile actuale în domeniu indică faptul că atmosfera va continua să se încălzească la un nivel fără precedent în perioada analizată. Chiar dacă este greu de stabilit rata și magnitudinea schimbărilor, în următorii 20 de ani se estimează că temperatura globală va crește cu aproximativ 2 grade Celsius, independent de acordurile privind emisiile de gaze care sunt vitale pentru limitarea magnitudinii schimbării pe orizontul de timp analizat. Aceste acorduri vor fi foarte politizate, în special datorită relațiilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Știința climatică este complexă, cu cauze determinate și efecte relaționate care nu apar imediat, de aceea consecințele schimbărilor climatice vor varia din perspectiva impactului în timp, a incidenței și întinderii geografice. Va fi, probabil, un proces instabil și impredictibil, ce presupune atât evoluția progresivă, cât și instabilități bruște. Situațiile de urgență globale vor implica topirea calotei glaciare, extinderea termică a oceanelor și schimbarea direcției curenților oceanici, în condițiile în care apa de mare va deveni mai acidă pe măsură ce aceasta va procesa o parte din cantitatea de CO₂ din atmosferă. Emisiile de gaze vor genera creșterea temperaturii globale, distribuite inegal la nivel planetar, ceea ce va duce, probabil, la schimbări importante de mediu (Ullman, 2021, p. 51).

Pe uscat, unele regiuni se vor deșertifica, altele se vor confrunta cu inundații permanente, iar prin „topirea” tundrei din apropierea zonei polare arctice se va produce metan, posibil în cantități mari. Schimbările climatice vor reduce zonele locuibile și vor modifica agricultura și fertilitatea, în timp ce maladiile tropicale vor migra către nord, în zona temperată. Riscul fenomenelor de climă extremă va continua să crească, amenințând zonele dens populate de litoral, cele urbane și agricole, cu inundații și furtuni care nu vor mai respecta caracteristicile clasice ale anotimpurilor. Efectele schimbărilor climatice vor continua să fie politizate, pe măsură ce acestea vor deveni evidente și va fi mai bine înțeleasă legătura dintre cauze și efecte, iar măsurile de răspuns vor fi contestate și influențate de interesele proprii.

Inegalitățile globale

În următorii 20 de ani, pentru majoritatea oamenilor se vor îmbunătăți condițiile materiale, însă va crește diferența dintre bogați și săraci, iar sărăcia absolută va deveni o provocare globală. În ciuda rapidei creșteri economice, vor continua să existe importante diferențe în țări precum China, India, dar și în economiile mai mici occidentale. În unele regiuni, în special în Africa subsahariană, actuala stare de sărăcie ar putea fi ameliorată. Diferențele materiale ale bunăstării vor fi accentuate de fenomenul de globalizare și de accesul crescut la mijloacele de telecomunicații. Diferențele în planul asigurării sănătății vor deveni mai evidente și vor fi asociate cu sentimentul de nedreptate și resentimente, chiar și la nivelul celor care vor deveni mai prosperi decât părinții și strămoșii lor. Sărăcia absolută și diferențele comparative vor alimenta percepția de injustiție a celor care nu-și împlinesc așteptările, crescând tensiunea și instabilitatea în cadrul și între societăți, exprimată prin violențe ca dezordine, criminalitate, terorism și insurgență. Toate aceste probleme pot conduce la ideologii anticapitaliste, legate cu posibile mișcări religioase, anarhiste sau nihiliste, dar și la populism și la revitalizarea marxismului, acțiuni perturbatoare asupra securității regionale și globale.

Cele mai multe state vor fi forțate să coopereze ca urmare a interdependențelor în creștere, a intensificării competiției și a nevoii de a-și susține interesele economice vitale și avantajele politice. Bunăstarea individuală va depinde de accesul, exploatarea și oportunitățile economiei globale, dar oamenii vor ignora procesul de globalizare, de cele mai multe ori prin amenințări. Acesta poate fi unul dintre rezultatele unor măsuri locale de a diminua efectele negative ale globalizării și operațiile de piață în unele țări sau comunități, în interesul stabilității socio-economice sau al avantajului competițional.

Aceste tensiuni vor alimenta riscurile de la nivel individual la nivel internațional, fiind posibilă identificarea unor abordări diferite sau soluții pragmatice de management al riscurilor, de care va depinde atitudinea indivizilor și a comunităților de a fructifica schimbarea sau de a-i rezista sau a o respinge. Aceste strategii pot fi cooperante, obstructive, competitive sau diferite combinații între ele. Spre exemplu, înalți reprezentanți ai ONU și ai OSCE se întâlnesc anual în cadrul unor reuniuni pentru a se informa și a coordona activități prevăzute în planurile de acțiune în domeniu (Cîrciumaru, 2010).

Inovația

Inovația va crea noi oportunități și va genera valori, prin exploatarea cu succes a tehnologiilor noi sau a celor îmbunătățite, eliminând barierele culturale și procesuale. Aceasta se va produce atunci când costul redus al invențiilor va genera un ciclu de creștere economică exploziv sau va crea o nouă piață. Cuceririle științifice sau invențiile vor produce, probabil, o „breșă” în unele discipline, în special în tehnologia de comunicații și informatică, biotehnologie (*ce va fi stimulată de îmbătrânirea populației*) și managementul energiei (*care va fi orientat de nevoia de a reduce utilizarea carbonului și a combustibililor fosili*).

Dezvoltarea tehnologică va continua să fie predominant comercială, orientând inventatorii și antreprenorii să identifice și să producă tot mai multe aplicații ale noilor tehnologii. Tehnologiile sensibile, de nișă și programele cu costuri și impact importante vor continua să fie conduse de agenții militare sau guvernamentale. Accesul la tehnologii și expertiză va prolifera datorită unei game largi de audiență și utilizatori, iar menținerea secretului asupra tehnologiilor și sistemelor sensibile va deveni dificilă. Inovațiile se vor dezvolta la un nivel fără precedent, iar sursele de producere a acestora se vor multiplica. Nimeni nu se hazardază să facă predicții asupra tehnologiilor noi sau emergente. Rata schimbărilor, ritmul și impredictibilitatea inovațiilor și dezvoltării vor constitui provocări pentru decidenți, care vor trebui să anticipeze și să se poziționeze față de produsele directe sau indirecte. (Ullman, 2021).

Evaluările actuale indică faptul că cel mai rapid avans tehnologic se va manifesta în IT, energie, biotehnologie, științe cognitive, senzori, rețele și materiale inteligente. Nanotehnologia va permite dezvoltarea. Dezvoltarea tehnologică va servi multor oameni, însă aplicarea și integrarea tehnologiilor vor continua să fie inegal repartizate, adâncind diferențele de înțelegere, avantaj și oportunitate dintre cei care au și cei care nu au resurse.

TEME GLOBALE MAJORE ÎN ATENȚIA ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE DE SECURITATE PENTRU REALIZAREA/CONSOLIDAREA SECURITĂȚII REGIONALE ȘI GLOBALE

Oamenii sunt și vor rămâne cel mai important vector al schimbării, surclasând evoluțiile societale, geopolitice și de securitate. Este important să înțelegem tendințele în societate prin analiza modului în care provocările din domeniul fizic, combinate cu schimbările societale și avansul tehnologic, vor contura mediul uman.

Creșterea demografică, diminuarea resurselor și nevoia de abordare a schimbărilor climatice vor solicita soluții tehnologice și organizaționale inovative, cu profund efect social. Vectorii demografic, fizic și economic vor interacționa intens, modelând comportamentul, dezvoltarea și nevoia de adaptare în următorii 20 de ani.

Mediul uman

Această temă majoră analizează factorii: mediul fizic, schimbările societale și provocările tehnologice, alături de radicalizare și sănătatea globală.

Mediul fizic

Populația globală va crește, probabil, de la peste 7 miliarde de locuitori, în prezent, la aproximativ 8,8 miliarde în anul 2040, foarte mulți bucurându-se de prosperitate (*UN Population Division of the Department of Economics and Social Affairs*). Creșterea rapidă a populației se va modera către sfârșitul secolului XXI, dezvoltarea economică producând declinul progresiv al ratei globale a fertilității. Cerințele de resurse ale populației vor crește probabil către anii 2040, ulterior urmând o tendință descrescătoare, pe măsură ce inovațiile tehnologice și organizaționale vor produce efecte, iar creșterea populației va intra în declin (*Department of Economic and Social Affairs, Population Division, World Population in 2030-2040*).

Cele mai importante presiuni vor fi din competiția pentru energie, hrană și apă potabilă, precum și la bunurile globale².

Rezervele globale de energie, hrană și apă vor fi suficiente pentru populația în creștere, însă problemele vor fi legate, probabil, de distribuirea geografică, accesul, costul și transportul acestora. În ciuda creșterii demografice, vor spori, probabil, consumul și produsul intern brut pe cap de locuitor, această creștere economică ducând la diminuarea continuă a sărăciei absolute. Dezvoltarea economică va fi legată direct de consumul de resurse, iar economiile producătorilor și consumatorilor vor căuta parteneriate politice și economice pentru garantarea aprovizionării. Lupta pentru energie, minerale și pământ fertil se va intensifica, în condițiile în care statele vor concura pentru accesul pe termen lung la acestea. (Ghiba, Chivu, 2014).

Efectele combinate ale schimbărilor climatice și cerințele în creștere pentru producția de hrană vor diminua productivitatea și distribuția și vor accelera degradarea solului în zone tradițional fertile. Inegalitățile dintre zonele care posedă resurse naturale sau își permit accesul la acestea și cele fără resurse vor deveni

² 'Global commons' sunt acele regiuni utilizate în comun de membrii comunității. Acestea includ acele părți din suprafața pământului care nu intră sub jurisdicția națiunilor, precum oceanul și resursele acestuia, atmosfera și spațiul orbital. Singurul teren ce poate fi privit ca 'global commons' este Antarctica.

o sursă de revendicare, o provocare etică pentru sistemul economic al pieței globale. Schimbările climatice și impactul progresiv al creșterii temperaturii vor intensifica lupta pentru resurse ca urmare a schimbării regimului de precipitații, care va afecta capacitatea de producție în agricultură și va înrăutăți distribuția și accesul la resurse.

Schimbările de mediu vor conduce probabil la o creștere semnificativă a migrației la nivel local și regional, iar într-o proporție mai redusă, la nivel internațional. Cea mai mare parte a acestui fenomen se va desfășura necontrolat și va avea un impact semnificativ în plan social și economic.

Schimbările din societate

Pe orizontul anului 2040 se estimează schimbarea profilului demografic al societății, creșterea demografică realizându-se preponderent în țările în curs de dezvoltare. Dezvoltarea economică limitată și normele culturale vor determina niveluri de fertilitate ridicată în regiuni precum Africa subsahariană, parte din Orientul Mijlociu și Asia, în special în țări precum Afganistan, Siria, Yemen, Pakistan. Continua creștere a numărului populației, competiția economică agresivă și creșterea consumului, în paralel cu modernizarea și urbanizarea, vor conduce la exploatarea intensivă a resurselor de tot felul. Aceste tendințe vor fi exacerbate de consecințele schimbărilor climatice și de amprenta activităților umane.

Una dintre problemele cheie va fi disponibilitatea și distribuția energiei, hranei și apei, fluctuația și dezechilibrele din producția și distribuția acestora la nivel global, regional și local. Provocările ridicate de resurse se vor intensifica în zonele deja grav afectate, în special în regiunile cu venituri mici și medii, unde creșterea populației are un impact major asupra resurselor locale și creșterii economice. Extinderea mediei globale și a tehnologiei de comunicații și informatică va crește sentimentul de frustrare și marginalizare legat de „a avea sau a nu avea” resurse, atât la nivel național, cât și internațional. Aceasta va conduce către populism, crize și confruntări umane caracteristice conflictelor interconfesionale și interetnice, la nivel local, iar atunci când se ridică problema accesului la resurse strategice necesare pentru susținerea economiilor dezvoltate sau în curs de dezvoltare, pot crește riscurile confruntărilor internaționale. (Biddle, Macdonald, Baker, 2017).

Bolile transmisibile vor continua să afecteze viața umană, în condițiile în care cele obișnuite vor fi eradicate sau vor fi diminuate efectele prin profilaxie și cură, iar altele pot apărea și afecta populația, cu intensitate și impact variabil, având o frecvență constant redusă, însă cu mare potențial de impact, pandemic.

Comunicațiile globale vor asigura grupurilor și indivizilor o vizibilitate mult mai mare asupra avantajelor și dezavantajelor celorlalți și a măsurilor suplimentare

prin care aceștia pot exploata oportunități și obține avantaje. Separarea fizică va scădea în importanță în susținerea intereselor, însă siguranța fizică personală și colectivă va rămâne determinantă în orice inițiativă importantă, de succes, cu excepția acelor zone în care oportunitățile pe termen lung pot echilibra riscurile imediate, moderate. Identitatea persoanelor va cunoaște o nouă abordare, datorită creșterii complexității umane, pe măsură ce libertatea de mișcare și cea de asociere vor crea oportunități și împliniri. Oamenii vor continua să țină la originile personale și culturale, dar vor accepta obiceiuri din culturile adoptive, pentru a-și construi o identitate proprie. Identitățile colective vor evolua prin acceptarea unei mai mari diversități de origine și cultură, numai în situația în care va aduce un avantaj comunității. Naționalitatea și etnicitatea în cadrul grupurilor etnice omogene sau a statelor și comunităților ideologic naționaliste vor continua să exercite o puternică influență emoțională. Migrația și mișcarea transfrontalieră vor avea ca rezultat creșterea diasporei și a comunităților de expatriați, care vor putea crea enclave cu puternice legături cu țările de origine. Aceste diferențe pot genera tensiuni între societăți, dar nu vor avea efectul „ciocnirii civilizațiilor” (Huntington, f.a., p. 164).

Provocările tehnologice

Tehnologia va asigura în viitor soluții parțiale atât pentru adaptarea, cât și pentru diminuarea efectelor schimbărilor climatice. Pe orizontul anilor 2040 nu se estimează producerea de surse de energie cu emisii reduse, în măsură să satisfacă cererile. Cercetările în domeniul tehnologiilor de captare a carbonului este posibil să avanseze și să permită utilizarea combustibililor fosili într-un regim limitat de emisie, în special a cărbunilor. În ciuda competiției pentru resurse, prețul carbonului ridicat de cererea de energie și limitat de schimbările climatice va duce la creșterea prețului combustibililor fosili, stimulând dezvoltarea soluțiilor bazate pe energia verde și puterea nucleară. În general, oferta de energie va răspunde cererii, însă piața se va menține volatilă.

Problemele de aprovizionare vor fi, probabil, exacerbate de lipsa de investiții în domeniu, iar instabilitatea și acțiunile deliberate ale statelor vor determina implementarea unor obiective politice mai largi, care să facă din securitatea energetică o problemă constantă. Dacă vor fi ignorate, aceste probleme vor putea cauza crize energetice importante, care vor afecta sever creșterea economică globală, având potențialul de a impune dezvoltarea de noi surse de energie, care anterior nu erau considerate viabile, dar care vor fi necesare din perspectivă economică și politică. (Ionescu, 2010).

Viitorul mediu global va fi definit de rețelele fizice, sociale și virtuale. Sistemele fizice vor presupune interconexiuni complexe, care includ linii extinse de conducte, cabluri de comunicații, sateliți și rute de comunicare. Rețelele virtuale vor consta în servere de comunicații interconectate, cele mai multe prin protocolul adresei de internet individual. Accesul pe scară largă la conexiunea în rețele va permite schimbarea identității prin utilizarea profilelor online. Lucrul la distanță va deveni, probabil, o normă în condițiile unor rețele controlate, spațiul virtual devenind, de fapt, noul mediu de muncă. Ideile noi, credințele, nemulțumirile vor fi transmise aproape instantaneu pe întreg mapamondul.

Spațiul virtual va oferi o cale de a protesta, dar și oportunități pentru noi și vechi forme de criminalitate, care vor putea permite grupurilor ostile să creeze rapid efecte. Accesul aproape nelimitat la resursele informaționale va extinde oportunitățile pentru cercetare și cunoaștere prin interfețe virtuale, diminuând efectul separării geografice dintre cei care doresc colaborarea. Ușurința și importanța utilizării computerelor în majoritatea aspectelor vieții vor conduce la dependența de acestea și vor crea vulnerabilități critice pentru atacul potențialilor adversari. Aceste vulnerabilități vor fi reduse prin opțiunile de inversare, iar rezistența pe termen lung va putea fi obținută prin dezvoltarea rețelelor inteligente, în măsură să se autorepare. Instituțiile bazate pe structuri ierarhice, ordonate, vor fi depășite de competitori și potențiali adversari, care vor fi capabili să valorifice rapiditatea comunicațiilor și formarea grupurilor prin rețelele de socializare.

Dezvoltarea tehnologiei rețelelor de socializare va continua să faciliteze apariția „jurnalismului popular” și să facă dificil, chiar și pentru cele mai autocratice state, controlul accesului la informație, în special atunci când conectivitatea globalizată va permite ca știrile locale să fie transmise instantaneu oriunde. În aceste circumstanțe, tensiunile și instabilitatea generate de tendința statelor autocratice de a schimba rapid opinia publică prin forță vor fi aduse la cunoștința tuturor.

Radicalizarea

Radicalizarea este definită ca un proces care susține reforma politică, ideologică ori societală, care pot conduce, în anumite situații, la generarea extremismului și activităților teroriste (Moskalenko, McCauley 2009, pp. 239-260).

Extremiștii, violenți și non-violenți, sunt acele grupuri sau indivizi radicalizați care doresc depășirea limitelor etice sau legale. Teroriștii sunt cele mai fanatice exemple de extremiști care utilizează propaganda „cu armele” pentru îndeplinirea obiectivelor.

După anul 2040, radicalizarea va continua să existe, orientată de o gamă complexă de factori, precum schimbarea graduală a orientărilor politice, revendicările grupurilor sau indivizilor și inegalitățile sociale. Caracteristicile statelor fragile, precum nivelul ridicat de inegalitate, nerespectarea drepturilor omului, sprijinul social minim, sistemele de sănătate și bunăstare, vor favoriza dezvoltarea radicalizării. (Ib.). Statele dezvoltate din lumea liberală se vor confrunta cu fenomenul de radicalizare din cauza globalizării, migrației și susținerii inegalităților sociale. Acțiunile statelor este posibil să aibă un impact semnificativ asupra procesului de radicalizare. Spre exemplu, pe timpul operațiilor de stabilitate, aplicarea decisivă a puterii militare pentru a elimina grupurile radicale poate atrage sprijinul public pentru aceștia, poate determina alierea cu alte grupuri extremiste sau i-ar putea forța să se constituie în celule teroriste. Multe dintre actualele conflicte și dispute exploatare de organizațiile teroriste nu relevă posibilitatea schimbării comportamentului radical, ceea ce ne îndreptățește să afirmăm că terorismul internațional se va menține în următorii 20 de ani. Este de așteptat să apară noi forme de extremism sau violență teroristă atât la nivel local, cât și internațional. În China, ca urmare a polarizării structurilor societale și a inechităților dintre elite, muncitorii din mediul urban și țăranii din mediul rural vor deveni, probabil, o sursă permanentă de revendicări (The Radicalisation of a New Chinese Working Class, 2009, pp. 551-565).

Sănătatea globală

Până în anul 2040, sănătatea va fi recunoscută ca o problemă globală fundamentală. Conștientizarea faptului că asigurarea sănătății va contribui la stabilitatea locală, națională și globală va duce la creșterea investițiilor internaționale în acest domeniu, pentru a diminua inegalitățile și pentru a asigura oportunități de educare și instruire. Este puțin probabil ca aceste dezvoltări să fie rapide, dar vor fi accelerate de evenimente de mare impact, precum pandemiile și fenomenul de migrație în masă.

Media globală a speranței de viață este posibil să crească, datorită avansului continuu al calității și zonei de acoperire a serviciilor medicale. Accesul la aceste servicii va rămâne inegal între lumea dezvoltată și cea în curs de dezvoltare, dar și la nivel național, între diferite grupuri socio-economice. Inegalitatea serviciilor medicale va fi amplificată de vectorii genetici, culturali și comportamentali, cei mai importanți fiind lipsa materialelor medicale și mediul socio-economic. (Buzan, Wæver, de Wilde, 2011).

Dependența de piața internațională, libertatea de mișcare a oamenilor și nivelul ridicat al migrației legale și clandestine vor reduce posibilitățile de a izola izbucnirea unor epidemii și vor asigura canalele pe care se pot propaga pandemiile virale (ex., pandemia de Covid-19). Boli precum holera, malaria, infecțiile luate din apă, tuberculoza și hepatita vor rămâne semnificative. Extinderea geografică a anumitor boli va fi modificată de variațiile climaterice, regiuni care nu erau susceptibile față de astfel de boli, precum febra Dengue și boala Lyme, vor deveni din ce în ce mai afectate. În regiunile în curs de dezvoltare, inegalitățile globale în asigurarea sănătății se vor menține din cauza slabei coordonări și a poziției reactive a acestora. Multe state nu vor avea acces la industria farmaceutică globală, depinzând de surse contrafăcute de medicamente și vaccinuri. Nivelul contaminării cu virusul HIV va continua să fie semnificativ în lumea în curs de dezvoltare și în Rusia, însă măsurile de profilaxie, disponibilitatea medicamentelor antiretrovirale și posibila descoperire a unui vaccin vor putea face ca această boală să nu mai producă îngrijorări la nivel internațional.

Diagnoza și tratamentul bolilor genetice se vor îmbunătăți, în lumea dezvoltată alegerea stilului de viață devenind principalul vector al unei sănătăți precare. Tratamentul bolilor cronice datorate stilului de viață va crește în importanță și va deveni prioritar.

Industria farmaceutică va cunoaște o dezvoltare semnificativă, vor apărea soluții noi prin aplicarea geneticii și nanotehnologiei avansate. Tehnologia celulelor Stem va conduce la creșterea țesuturilor specifice și a organelor. Cercetările în domeniu vor rămâne controversate din perspectivă etică, dar aplicarea acestora va proba utilitatea, în special pe măsura dezvoltării reprogramării celulelor mature.

Introducerea în organisme umane a comunicațiilor mobile și computerelor ar putea deveni o practică cu aplicații importante în domeniul militar, în ciuda discuțiilor etice și legale.

Dinamica puterii globale

Analiza raporturilor de putere pe orizontul de timp analizat indică o mutare a centrului global de putere dinspre Atlantic către Asia și Pacific, pe măsură ce se va trece la distribuția multipolară a puterii, iar dominația hegemonică a SUA se va diminua. Aceste evoluții vor crește presiunea asupra sistemului internațional bazat pe reguli și vor genera oportunități atât pentru cooperare, dar și de confruntare între marile puteri.

Schimbarea distribuției puterii globale

Distribuția elementelor puterii globale este complexă³. Pentru o lungă perioadă, la sfârșitul secolului XX, puterea a fost concentrată de două superputeri, însă căderea Uniunii Sovietice a generat actualul hegemon global: SUA. Dacă puterea militară este concentrată în câteva state importante, puterea economică este mult mai răspândită la nivelul unor state sau organizații globale, în realitate puterea fiind deja multipolară.

Schimbarea puterii dinspre SUA și Europa către Asia, alături de schimbările climatice, lipsa globală de resurse și creșterea populației, va genera o perioadă de instabilitate în relațiile internaționale și o intensă competiție între marile puteri. SUA vor rămâne puterea militară dominantă, însă, în termeni politici, economici și militari, va deveni din ce în ce mai constrânsă, iar rolul de lider global se va diminua. Pentru SUA și aliații săi va fi din ce în ce mai dificil să valorizeze elementele *soft* ale puterii acestora, pe măsura creșterii influenței și încrederii puterilor emergente. Modelul economic al Vestului, alături de relativa deschidere socială a acestora, ar putea rămâne ca influență atractivă pentru mulți indivizi, dar și pentru state. Creșterea puterii unor state, precum China, nu ar trebui considerată o certitudine dată de natura și magnitudinea problemelor cu care se confruntă, iar influența acestora nu ar trebui supraestimată.

Dacă, în prezent, SUA, Uniunea Europeană și Japonia însumează 40% din produsul intern brut mondial, în 2040 vor totaliza până la 50% și vor avea suficientă putere militară și influență în sistemul internațional, fără a ține seamă de influența în creștere a Chinei, Indiei, Braziliei și a altor actori. (Hullman, 2021) Schimbarea distribuției de putere nu va putea fi simplă, liniară sau aplicabilă tuturor nivelurilor de putere simultan, cei mai mulți actori căutând, probabil, să se adapteze. Procesul de realiniere va genera o perioadă de repolaritate, pe măsură ce statele se vor poziționa față de schimbarea mediului strategic în condițiile în care vor continua lupta pentru îndeplinirea propriilor obiective prin mecanismele tradiționale.

Procesul de guvernare globală, care va aduce părțile interesate la dialog asupra problemelor globale, va continua să evolueze, în special asupra provocărilor colective precum schimbările climatice. Puterea răspunsului colectiv va depinde de percepția intereselor naționale și va fi influențată de scopul, amploarea

și costurile implicate. Percepția de echitate va deveni, probabil, importantă. Procesul de guvernare globală va sprijini moderarea efectelor instabilității prin facilitarea cooperării politice în detrimentul confruntării. Dezvoltarea unei guvernări globale eficiente, capabilă să obțină măsuri colective puternice, va genera opoziție, mai puțin în situații excepționale de criză internațională. Este posibil că aceste schimbări induse de crize vor deveni o normă și vor crea impresia unei crize de guvernare globală permanente.

Organizațiile internaționale, ca ONU, Organizația Mondială a Comerțului, G8, G20, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional, vor rămâne influente, în special în abordarea problemelor globale. Apariția unui guvern global este improbabilă. Puterile actuale vor rămâne refractare să împartă puterea, iar cele aflate în ascensiune vor solicita un nivel de recunoaștere adecvat, în special în cadrul Consiliului de Securitate al ONU. În ciuda anumitor concesii, fără o reformă semnificativă, statele mai puțin dezvoltate vor continua să perceapă organizațiile globale ca fiind nerepresentative pentru interesele lor și vor pune valoare mai mult asupra serviciului pe care acestea îl asigură.

Globalizarea va continua, atât ca idee, cât și ca proces legat de tranzacțiile de capital, bunuri, servicii, forță de muncă, proprietate intelectuală, informații și resurse, desfășurate prin rețele fizice și virtuale. Influența globalizării se va manifesta peste tot, datorită succesului economic al statelor dependente de accesul și exploatarea oportunităților economiei globale, însă vor fi și indivizi sau chiar elite politice care vor privi acest fenomen ca o amenințare la adresa intereselor și stabilității sociale și care vor pleda pentru măsuri protecționiste în unele industrii sau sectoare sensibile ale societății. Dacă, pe termen lung, globalizarea este inevitabilă, ea poate fi încetinită temporar, oprită sau inversată ca proces.

Competiția între comunități și state

Unul dintre cele mai importante caracteristici ale următorilor 20 de ani va fi tensiunea constantă dintre interdependența în creștere și intensificarea competiției între indivizi, comunități și state. Acest aspect va stimula competiția dintre strategiile prin care aceste grupuri doresc să exploateze, să reziste sau să facă schimbări. Dificultatea de a satisface cerințele globale de resurse va deveni probabil o constantă, generând orientarea statelor către soluții mai curând individuale decât multilaterale⁴.

³ Cercetările britanice au identificat câteva definiții complementare ale puterii, inclusiv cele ale lui Nye, Waltz, Mearsheimer, Buzan și Waever. În esență, statutul de putere poate fi definit ca amalgamul de putere militară, acces la resurse, dimensiunea economiei, oportunitățile educaționale, demografia, poziția geo-politică și stabilitatea politică, alături de altele.

⁴ În ciuda beneficiilor globalizării, acordurile bilaterale între producătorii de resurse și consumatori vor deveni probabil comune, amenințând fragmentarea pieței globale.

Menținerea și expansiunea influenței geopolitice vor fi luate în considerare de toate puterile, în special de cele cu aspirații globale sau regionale. Sferele informale de influență se vor coagula în jurul Chinei, Indiei, SUA, Rusiei. În mod similar, puterile medii și mici se vor uni în blocuri regionale, de cele mai multe ori bazate pe comerț și legături economice, cu intenția de a mări la maximum prosperitatea și influența colectivă, aceste tendințe, alături de regionalizare, fiind compatibile cu globalizarea. Sferele de influență și blocurile se vor crea cel mai probabil în proximitatea geografică, a provocărilor comune de securitate, a legăturilor culturale, a limbii, a legăturilor economice, ideologiilor politice și religioase și, posibil, a constrângerii.

Frontierele sferelor de influență vor fi fluide, reflectând competiția pentru influență. Intervenția unei mari puteri în zona de interes a alteia nu va genera riscul unui conflict, în special dacă acestea au posibilitatea utilizării armelor de distrugere în masă sau o forță convențională considerabilă. O eventuală confruntare între două mari puteri ar putea avea loc doar în locații geostrategice cu un semnificativ potențial al resurselor sau în zone în care sferele de influență se suprapun sau se învecinează, precum o parte din Africa, regiunea Oceanului Indian, Asia și regiunile arctice.

PROVOCĂRILE PENTRU REALIZAREA/CONSOLIDAREA SECURITĂȚII REGIONALE ȘI GLOBALE

Probabilitatea unui conflict major între state a fost perceput, nu demult, ca puțin probabil, în timp ce instabilitatea, conflictele societale și terorismul conduceau în mod repetat la apariția crizelor. Acum, sursele unui potențial conflict la nivel mondial au crescut, iar formele de desfășurare s-au diversificat.

Sistemul global a devenit interdependent și interconectat și a dat conflictului, oriunde a apărut, o dimensiune globală. Unele state sau actori nestatali, precum grupurile teroriste, au câștigat notorietate globală. Iată, astăzi, sunt posibile dezacorduri între marile puteri în privința frontierelor, influenței și resurselor, care ar putea conduce la confruntări, inclusiv la războaie limitate, în care adversarii dau dovadă de reținere deliberată în utilizarea forței. Forțele militare occidentale ar putea fi implicate în acțiuni militare de coalitie împotriva unor adversari cu capabilități militare semnificative, la paritate cu acestea sau chiar într-un ușor dezavantaj.

Toate aceste tendințe vor continua, însă, pe orizontul anilor 2040, acestea vor interfera cu altele, fiind așteptată o schimbare a caracterului conflictului. Statele puternice, precum China, vor continua să evolueze și să dezvolte echipamente

militare care vor rivaliza cu cele ale puterilor occidentale și pe care le vor exporta partenerilor și vecinilor.

Chiar dacă vor continua eforturile de prevenire, este probabil că armele de distrugere în masă vor prolifera, iar utilizarea acestora va crește. În era provocărilor permanente, a adaptării și evoluției, problemele complexe nu vor putea fi soluționate numai prin putere militară, fiind necesară o abordare multinațională.

Este imposibil de evaluat tendințele din viitoarele confruntări militare fără a analiza contextul militar contemporan, atât cel global, cât și cel național. Puterea militară este și va rămâne un agent al politicii, însă, odată început, un conflict va avea propria dinamică ce poate conduce politica. Puterea militară nu poate fi separată de celelalte instrumente de putere: diplomatic, economic și informațional. Puterea militară suplimentară nu poate fi luată în considerare în haosul izolării și al mediului strategic complex. Aceste instrumente de putere, amplificate de puterea crescândă a informațiilor, formează „armura” statului, asigură rațiunile care combină puterea *hard* și *soft* în realizarea intereselor naționale, dar pot și destabiliza, dacă sunt utilizate greșit sau aventurist.

Situația viitoare de securitate în lume va fi caracterizată de reacții la procesele globale, de preocupările Rusiei de a câștiga un rol mai important în decizia problemelor internaționale sau de afirmarea tot mai puternică a țărilor asiatice – în principal a Chinei – în politica mondială.

Strategia rămâne un instrument aplicativ al statului, care aliniaza obiectivele, conceptele și resursele pentru a crește rata de succes a politicii. Ea este eficace când anticipează și conduce schimbarea. Dacă în ultimul deceniu beneficiile cooperării regionale s-au măsurat în special în termeni politici, prin reconstruirea încrederii reciproce între statele din regiune, provocarea viitorului va consta în identificarea și promovarea de proiecte concrete, care să conducă la modernizarea și dezvoltarea regiunii ca întreg și a fiecărui stat în parte, astfel încât standardele de viață ale populației să fie îmbunătățite.

Provocările intercorelate pe care le reprezintă reconstrucția statelor, soluționarea conflictelor, menținerea păcii, delimitarea frontierelor, democratizarea, securitatea resurselor de energie, combaterea larg răspânditului trafic de persoane, droguri și arme, ca și posibila proliferare a armelor de distrugere în masă depășesc, de departe, resursele oricărui guvern sau organizații singulare. De aici și nevoia unui efort conjugat din partea organizațiilor internaționale de securitate pentru accelerarea procesului de maturizare a instituțiilor democratice și a promovării unei noi culturi de cooperare în anumite regiuni și în lume. Pe orizontul anilor 2040,

vor fi probabil schimbări mai numeroase, rapide și complexe, care vor solicita *strategii previzioniste și agile*.

În perioada analizată, apărarea și securitatea vor rămâne vitale atât pentru domeniul fizic, cât și pentru cel virtual. Apărarea este posibil să devină mult mai importantă pe măsura creșterii populației, schimbării climatice, lipsei de resurse și instabilității. Acești factori pot fi extinși la apărarea accesului la necesitățile fizice și la supraviețuire. Multe dintre aceste necesități vor fi internaționale și vor fi legate de globalizare, articulând nevoia unor mari puteri care operează global și de alianțe și parteneriate pentru apărarea intereselor comune. Trebuie înțeles că apărarea nu mai este o activitate care este desfășurată numai de forțele militare, după cum nici realizarea securității nu este domeniul de activitate exclusiv al organizațiilor internaționale de securitate.

CONCLUZII

Rolul organizațiilor internaționale de securitate în configurarea mediului de securitate va crește din ce în ce mai mult. Organizațiile nu se vor limita la „*apărarea*” propriilor valori, ci, trebuie, în aceeași măsură, să înfrunte amenințările „*departe de casă*”. Gestionarea acestor situații, prin mijloace specifice, dintre care nu lipsesc parteneriatele sau relațiile speciale ale ONU cu diferite țări și centre de putere din zonele potențial conflictuale, devine un element important al strategiei organizațiilor.

Cooperarea constituie o componentă importantă a organizațiilor internaționale de securitate, întrucât contribuie la consolidarea dialogului politic și la dezvoltarea de proiecte regionale. O serie de probleme politice, economice, de securitate și culturale pot fi mult mai bine și mai repede abordate și rezolvate prin eforturi comune și direcționate. În acest sens, regiunile oferă cadrul potrivit pentru stabilirea unor mecanisme de cooperare, care contribuie la asigurarea unui climat de securitate regional și internațional și favorizează îmbunătățirea vieții populației.

„*Colaborare mai puternică, o securitate mai bună*”, o numim așa dintr-un motiv foarte întemeiat, argumentând că, „*...deși colaborarea este calea, impactul este destinația. Lansarea acestui concept este începutul, nu sfârșitul acelei căi*”. Un proverb african spune că, „*Dacă vrei să mergi repede, mergi singur. Dacă vrei să mergem departe, să mergem împreună*”. (dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, directorul general al OMS, în Ullman, p. 46).

În anii 2040, sperăm că vor exista motive convingătoare pentru a susține că lumea va deveni mai pașnică. Presiunea asupra resurselor, schimbarea climatică,

creșterea populației și schimbarea distribuției de putere vor crește, probabil, instabilitatea care poate genera conflicte armate, însă nu este probabil un război total, între marile puteri occidentale, între democrațiile liberale, în care să fie angajată toată puterea statelor industriale.

Vor fi însă posibile dezacorduri între marile puteri în privința frontierelor, influenței și resurselor, care ar putea conduce la confruntări, inclusiv la războaie limitate, în care adversarii dau dovadă de reținere deliberată în utilizarea forței.

Implicarea, în ultima perioadă de timp, la nivel global, a organizațiilor internaționale de securitate în rezolvarea unor crize politico-militare, apărute la nivel mondial, zonal și regional, a impus din partea comunității internaționale un efort concertat, materializat în eforturi considerabile, din punct de vedere uman, material și financiar, de limitare a efectelor generate de aceste situații și de finalizare cu rezultate corespunzătoare, în planul securității și stabilității individuale și colective. Din această perspectivă, alături de alte instrumente de natură economică, diplomatică sau informațională, cele de natură militară își vor dezvolta capacitățile, materializate prin organizarea, planificarea și desfășurarea unor operații multinaționale care vor reprezenta o opțiune, chiar dacă de ultim moment, utilizate pentru a soluționa acest tip de crize.

Dacă, în ultimul deceniu, beneficiile cooperării regionale s-au măsurat în special în termeni politici prin reconstruirea încrederii reciproce între statele din regiune, provocarea prezentului constă în identificarea și promovarea de proiecte concrete, care să conducă la consolidarea securității regiunilor ca întreg și a fiecărui stat în parte, astfel încât standardele de viață ale populației să fie apărute.

Ultimele evoluții din spațiul european confirmă faptul că a venit vremea revigorării acțiunilor de cooperare și a îndreptării atenției spre regiunea Mării Negre, zonă care prezintă o importanță specială, din cauza situației sale pe itinerarele de transport al petrolului și gazului spre Europa și în apropierea zonelor instabile din Orientul Mijlociu și Caucaz. Prin aceste acțiuni, UE și NATO contribuie la eficientizarea strategiilor de prevenire și luptă împotriva noilor riscuri, pericole și amenințări la adresa regiunii.

România manifestă o participare activă la inițiativele, procesele și structurile regionale de cooperare, cu o problematică din ce în ce mai complexă și extrem de diversă, atât din Europa de Sud-Est, cât și din Europa Răsăriteană, Caucaz și Asia Centrală. Țara noastră va fi interesată și de regiuni ce nu se află în vecinătatea apropiată, din perspectiva dezvoltării unor legături transversale de cooperare.

În complementaritate cu focalizarea interesului comunității internaționale pe o zonă vitală a continentului și globului, consider că se vor pune bazele unei strategii mai active, mai cuprinzătoare, unitare și coerente față de regiunea Mării Negre, care să garanteze cooperarea internațională în regiune, acțiunea integrată, realizarea unor capacități regionale de gestionare a crizelor regiunii, stabilitatea și securitatea regională și mondială.

Este evident că, pe măsură ce actorii internaționali, zonali, regionali și globali, vor conștientiza importanța reală a zonei Mării Negre, valoarea strategică a acesteia va continua să crească.

Carta Națiunilor Unite dă putere și responsabilitate Consiliului de Securitate de a iniția o acțiune colectivă pentru a menține pacea și securitatea internațională. Cele mai multe dintre aceste operațiuni sunt stabilite și puse în aplicare de către ONU în sine, cu trupe care servesc sub comanda operațională a organizației. În alte cazuri, în care implicarea directă a ONU nu este fezabilă, Consiliul autorizează intervențiile organizațiilor internaționale de securitate, în calitate de principale instituții care veghează la stabilitatea spațiului regional și global, inclusiv la Regiunea Extinsă a Mării Negre și care pot valorifica, prin cooperare, experiența și capacitățile.

Alianța Nord-Atlantică, dublată de Uniunea Europeană, vor rămâne organizațiile internaționale de securitate care oferă poate cel mai eficient cadru de consultări, dialog și cooperare pe probleme de securitate, iar potențialul acestora poate fi valorificat în continuare, prin consolidarea rolului determinant în ecuația securității.

Prin prezenta analiză asupra tendințelor strategice ale mediului internațional de securitate am încercat să scoatem în evidență necesitatea unei cooperări conceptuale sau a unor acțiuni comune ale organizațiilor de securitate pentru a avea o lume mai bună, cu o cultură de securitate dezvoltată, în general, și de a se realiza/consolida o securitate regională și globală, în particular.

BIBLIOGRAFIE:

1. Almășan, C.I. (2012). *Capacități militare de răspuns la crize*. În Revista Forțelor Terestre, anul 3, nr. 4.
2. Bertram, C. (2006). *Revista NATO. Operații – trecut și viitor*, <http://www.nato.int/docu/review/2006/issue1/romanian/military.html>, accesat la 12 septembrie 2022.
3. Biddle, S., MacDonald, J., Baker, R. (2017). *Small Footprint, Small Payoff: The Military Effectiveness of Security Force Assistance*. În *Journal of Strategic Studies*.
4. Buzan, B., Wæver, O., de Wilde, J. (2011). *Securitatea – un nou cadru de analiză*. Cluj-Napoca: Editura C.A. Publishing.
5. Cameron, F. (2003). *Towards an EU strategic concept*. În *Romanian Journal of European Affairs*, vol. 3, nr. 3. București: Institutul European din România.

6. Cîrciumaru, F. (2010). *UE și implicarea organismelor sale în rezolvarea crizei din Balcani*. În Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, nr. 3. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
7. Ghiba, D., Chivu, Gh. (2014). *Promovarea securității internaționale prin parteneriat și cooperare – cheia succesului NATO*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
8. Huntington, S.P. (f.a.). *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Editura Samizdat.
9. Ionescu, I. (2010). *Univers strategic*. Revistă Universitară Română de Studii de Securitate, nr. 4, p. 35, <http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us4.pdf>, accesat la 12 septembrie 2022.
10. Moskalenko, S., McCauley, C. (2009). *Measuring Political Mobilisation: The Distinction between Activism and Radicalisation, Terrorism and Political Violence*, 21:2.
11. Savu, C. (2011). *Conceptul strategic al Alianței Nord Atlantice – 2010*. În Revista Gândirea militară românească, nr. 1.
12. Robinson, P. (2010). *Dicționar de securitate internațională*. Cluj-Napoca: Editura C.A. Publishing.
13. Sarcinschi, A. (2005). *Elemente noi în studiul securității naționale și internaționale*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
14. Ullman, H. (2021). *Al cincilea cavaler al apocalipsei și noul M.A.D.* București: Editura Militară.
15. Declarații summit NATO – 2010-2022, www.nato.int, accesat la 22 septembrie 2022.
16. *NATO Guide*. (2011). Public Diplomacy Division NATO 1110. Belgia: Bruxelles.
17. *The Radicalisation of a New Chinese Working Class: A Case Study of Collective Action in the Gemstone Industry*. (2009). *Third World Quarterly*, vol. 30, nr. 3.
18. *Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a Uniunii Europene*.
19. *Tratatul Nord-Atlantic (4 aprilie 1949)*. Washington D.C.
20. <http://cssas.unap.ro>, accesat la 12 septembrie 2022.
21. www.dri.gov.ro/d0cuments/Carta_O.N.U..pdf, accesat la 17 august 2022. [www.europa.eu/globalstrategy/en/Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a Uniunii Europene, global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union](http://www.europa.eu/globalstrategy/en/Strategia_Globală_de_Politică_Externă_și_de_Seuritate_a_Uniunii_Europene_global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union), accesat la 17 septembrie 2022.
22. www.mapn.gov.ro, accesat la 17 septembrie 2022.
23. www.nato.int/cps/eu/natolive/nato_countries.htm, accesat la 22 septembrie 2022.